

Sygn. akt IV Ca 670/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mariola Watemborska (spr.)

Sędziowie SO: Jolanta Deniziuk, Elżbieta Jaroszewicz

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Zadrozna

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2015 r. w S.

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. s. k.
z siedzibą we W.

przeciwko M. K., K. K. (1) i R. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych od wyroku Sądu Rejonowego
w C. z dnia 18 września 2015r., sygn. akt I C 438/15

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie (...)) w ten sposób, że powództwo oddała,

b) w punkcie (...) w ten sposób, że zasądza od powoda (...) sp. z o.o. s. k. z siedzibą we W. na rzecz pozwanych M. K., K. K. (1) i R. S. kwoty po 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

2. zasądza od powoda (...) sp. z o.o. s. k. z siedzibą we W. na rzecz pozwanych M. K., K. K. (1) i R. S. kwoty po 458 zł (czteryście pięćdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 670/15

UZASADNIENIE

Powódka (...) sp. z o.o. spółka komandytowa we W. w dniu 30.06.2014r. wniosła przeciwko pozwany: M. K., K. K. (1), R. S. pozew o zapłatę. Powódka ostatecznie domagała się zasądzenia od pozwanych kwot po 3.142,37 zł z odsetkami umownymi od dnia 30.06.2014r. do dnia zapłaty, wynoszącymi czterokrotność stopy lombardowej (...) W uzasadnieniu powódka wskazała, że pozwane są spadkobierczyniami K. S., który zawarł ze (...) umowę pożyczki, zaś powódka wierzytelność tę nabyła na podstawie umowy cesji wierzytelności.

Pozwana K. K. (2) w sprzeciwie od wydanego w dniu 26.03.2015r. w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt I Nc 924/14 nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, kwestionując twierdzenia podniesione w pozwie oraz zarzucając

brak udowodnienia dochodzonego roszczenia. Pozwana zakwestionowała też wykonanie umowy, zawarcie umowy cesji, a ponadto sposób wyliczenia i wysokość należnych odsetek.

Pozwane M. K., R. S. w sprzeciwie od ww. nakazu zapłaty wniosły o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Treść zarzutów pozwanych pokrywała się z treścią zarzutów pozwanej K. K. (1). Ponadto podniosły one, że nie ponoszą solidarnej odpowiedzialności za długi spadkowe, gdyż został dokonany dział spadku.

Wyrokiem z dnia 18 września 2015r. Sąd Rejonowy w C.:

I. zasądził od pozwanych: M. K., K. K. (1), R. S. na rzecz powoda (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą we W. kwoty po 3.142,37 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego (...) od dnia 30.06.2014r. do dnia zapłaty,

II. ustalił, że pozwane M. K., K. K. (1), R. S. jako współuczestniczki sporu zwrócą powodowi (...) sp. z o.o. sp. k. z siedzibą we W. koszty procesu w częściach równych, przy czym szczegółowe wyliczenie należnej kwoty pozostawia referendarzowi sądowemu.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie następującego stanu faktycznego:

Dnia (...) K. S. złożył do (...) deklarację członkowską. W deklaracji tej wpisano m.in. PESEL K. S.: (...) oraz jego adres zamieszkania – ul. (...), C.. Następnego dnia uchwałą zarządu (...) przyjęto go w poczet członków. Uzyskał nr członkowski – (...). Jako członek (...) -u K. S. był zobowiązany przestrzegać regulaminu udzielania kredytów i pożyczek (...).

W dniu (...) K. S. zawarł ze (...) w G. umowę pożyczki o nr (...). W umowie tej oznaczono pożyczkobiorcę poprzez wskazanie w/w numeru PESEL i w/w adresu zamieszkania. Kwota pożyczki zadeklarowana w umowie wyniosła (...) zł. Z w/w kwoty potrącono prowizję – (...) zł (pkt (...) umowy) oraz pozostałe koszty w wysokości (...) zł. Umowa składała się z (...) punktów. Na końcu umowy K. S. złożył czytelny podpis oraz podpisał się pracownik (...).

Tytułem pożyczki K. S. wypłacono w dniu 13.06.2011r. kwotę 9.780 zł. K. S. podpisał odbiór w/w kwoty.

Jak ustalił Sąd Rejonowy dnia (...) K. S. zmarł.

W dniu 13.01.2012r. Sąd Rejonowy w C. w sprawie I Ns 608/11 stwierdził nabycie spadku po w/w i orzekł, że spadek po nim w częściach równych dziedziczą z mocy ustawy po 1/3 części: R. S., M. K. i K. K. (1).

Umową w formie aktu notarialnego w/w spadkobierczyni w dniu 12.03.2012r. dokonały działu spadku.

Ponadto Sąd I instancji ustalił, że dnia 23.12.2013r. pożyczkodawca (...) w G. zawarł z (...) sp. z o.o. sp.k. we W. umowę przelewu wierzytelności z podpisami notarialnie poświadczonymi. Nabywca nabył pakiet wierzytelności, wierzytelności te wymieniono w załącznikach do umowy. Załączniki zawierające wykaz wierzytelności również zostały opatrzone pieczęcią notariusza.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy, bacząc na treść przepisów art. 720 kc w zw. z art. 1034 § 2 kc, stwierdził, że powództwo było zasadne.

W ocenie Sądu I instancji powódka udowodniła fakt zawarcia umowy pożyczki z K. S., przedkładając umowę pożyczki zawierającą jego czytelny podpis, jak i polecenie wypłaty, które także zostało przez niego podpisane. Z kolei zarzut dotyczący tego, że umowa pożyczki jest kserokopią niepoświadczoną za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika powódki nie mógł zostać uwzględniony, albowiem w świetle art. 503 § 1 kpc był spóźniony.

Dalej Sąd Rejonowy zważył, że w świetle ważnej umowy pożyczki po stronie K. S. powstał dług, który po jego śmierci odziedziczyły pozwane. Powódka wnosząc pozew nie wiedziała, że nastąpił umowny dział spadku stąd też zasadnie,

bo stosownie do art. 1034 § 1 kc określiła, iż pozwane ponoszą solidarną odpowiedzialność. Z kolei niezwłocznie, bo w odpowiedzi na sprzeciw pozwanych, w którym to dowiedziały się one, że nastąpił dział spadku, zmieniła swe powództwo i wskazała, że odpowiedzialność pozwanych opiera się o art. 1034 § 2 kc i zażądała zasądzenia od pozwanych kwot po 3.142,37 zł. Zdaniem Sądu Rejonowego taka zmiana powództwa nie oznacza cofnięcia pozwu.

Za udowodnione uznał Sąd Rejonowy twierdzenia powódki co do nabycia wierzytelności od (...).

Sąd I instancji nie podzielił natomiast argumentacji pozwanych o tym, że odpowiedzialność pozwanych sięga jedynie wartości przyznanych im w drodze umownego działu spadku udziałów, skoro już wykładnia językowa art. 1034 § 2 kc prowadzi do wniosku, że odpowiedzialność spadkobierców za długi spadkowe ustala się w stosunku do wielkości ich udziałów.

Chybionym okazał się też zarzut pozwanych co do tego, że w aktach sprawy znajduje się umowa pożyczki ze stroną (kartą) co prawda podpisaną przez K. S., ale brak jest pewności, że podpis K. S. dotyczy umowy pożyczki, o jakiej mowa w pozwie. Tymczasem umowa ta została niefortunnie wszyta do akt sprawy, tzn. nie po kolei jeśli chodzi o numery stron (kart), ale analiza punktów umowy zawartych na poszczególnych trzech kartach wskazuje, że ta strona (karta), na której K. S. złożył podpis, dotyczy pozostałych stron (kart) umowy pożyczki, o jakiej mowa w pozwie.

Nieuzasadnionym był także zarzut strony pozwanej co do odsetek, skoro strona powodowa ma prawną możliwość naliczania ich od chwili wniesienia pozwu. Wówczas datę wniesienia pozwu traktuje się jako datę wezwania do zapłaty. Również stopa odsetek nie budziła wątpliwości, gdyż została określona regulaminem (...), którego pozwany zobowiązał się jako członek (...) przestrzegać.

O kosztach procesu orzeczono przy uwzględnieniu art. 72 § 1 pkt 2 kpc na podstawie art. 105 § 1 kpc i art. 108 § 2 kpc.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodziły się pozwane K. K. (1), M. K. i R. S., które wywiodły, każda oddzielnie, tożsame w swej treści apelacje, zaskarżając wydany wyrok w pkt I.w części dotyczącej zasądzenia od każdej z nich na rzecz powoda kwoty 3.142,27 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego(...)od dnia 30.06.2014r. do dnia zapłaty, zaś w pkt (...)w całości. Apelujące podniosły zarzuty:

1. naruszenia art. 207 § 6 kpc w zw. z art. 503 § 1 zd. 3 kpc poprzez jego zastosowanie, a w konsekwencji uznanie stanowiska pozwanych przedstawionego na rozprawie za sprekludowane,
2. błędnej oceny zebranego materiału dowodowego, w tym w zakresie zawarcia umowy pożyczki przez poprzednika prawnego pozwanej z poprzednikiem prawnym powódki oraz w zakresie wykonania przedmiotowej umowy oraz zawartej umowy cesji, przejawiającą się w ustaleniu, że powódka przedłożyła jako dowód w sprawie umowę pożyczki pomiędzy poprzednikami prawnymi stron, gdy tymczasem powódka przedłożyła tylko kserokopię tej umowy i nie zawnioskowała o przeprowadzenie dowodu z umowy (analogicznie do umowy cesji),
3. błędnej oceny zebranego materiału dowodowego w przedmiocie wypłaty środków K. S. w sytuacji, gdy kserokopia umowy pożyczki dotyczy K. S. zamieszkałego w C., zaś dyspozycja wypłaty pożyczki K. S. zamieszkałego w miejscowości R..

W konsekwencji tak zgłoszonych zarzutów każda z apelujących wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, zasądzenia na jej rzecz od powódki zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwanych, powódka wniosła o ich oddalenie z uwagi na ich całkowitą bezzasadność w świetle przepisów prawa i ustalonego stanu faktycznego, nadto o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanych kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje pozwanych zasługiwały na uwzględnienie.

Oceniając zasadność podniesionych w apelacji zarzutów należy w pierwszej kolejności podkreślić, że zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wynikającą z przepisu art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zasadę tę w postępowaniu cywilnym realizuje przepis art. 232 k.p.c., który stanowi, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W świetle brzmienia powyższych regulacji stwierdzić trzeba, że rządząca postępowaniem cywilnym zasada kontradiktoryjności przerzuca ciężar odpowiedzialności za wynik procesu na strony, które są dysponentami tego postępowania i powinny wykazywać inicjatywę w przedstawianiu dowodów na poparcie swoich twierdzeń. W związku z tym faktów, z których wywodzone jest dochodzone roszczenie powinien w zasadzie dowieść powód. Natomiast pozwany ma obowiązek wykazać fakty uzasadniające jego zarzuty przeciwko roszczeniu powoda, a także fakty tamujące oraz niweczące żądanie strony przeciwnej (zob. wyrok SN z 29.09.2005r., III CK 11/05, Lex nr 187030). Rolą zaś Sądu rozstrzygającego sprawę jest ocena zgromadzonego materiału dowodowego zgodnie z regułami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c., a więc według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału i w oparciu o dokonane ustalenia - ocena zasadności dochodzonego pozewem roszczenia.

Odnosząc się zaś do meritum sprawy, stwierdzić należy, iż rację mają apelujące pozwane, że powódka nie złożyła w sprawie dowodów świadczących o zawarciu umowy pożyczki przez poprzednika prawnego pozwanych z poprzednikiem prawnym powódki, powódka nie wykazała również właściwym dowodem, że doszło do zawarcia umowy przelewu wierzytelności pomiędzy (...)im. F. S. z siedzibą w G. a (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością s. k. z siedzibą we W..

Powódka dołączyła co prawda do pozwu kserokopię umowy pożyczki konsumenckiej na cele mieszkaniowe nr (...) zawartą w dniu (...) pomiędzy (...) w G. i K. S., kserokopię uchwał (...) nr (...) i (...) z 2009r dotyczących ustalenia wysokości stóp procentowych dla należności przeterminowanych, kserokopię umowy przelewu wierzytelności z dnia 23.12.2013r. zawartą pomiędzy (...) w G. a (...) spółkę z o.o. s. k. z siedzibą we W. oraz kserokopie wezwań do zapłaty, jednak żadna z w/w kserokopii nie została poświadczona za zgodność z oryginałem przez osobę do tego uprawnioną tj. np. radcę prawnego będącego pełnomocnikiem strony powodowej.

Zauważyć także należy, że pierwotnie dołączona do pozwu kserokopia pełnomocnictwa udzielonego radcy prawnemu przez prokurenta powoda nie była potwierdzona za zgodność z oryginałem przez tego pełnomocnika i dopiero na wezwanie sądu brak ten został usunięty.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dla uznania kserokopii za dokument świadczący o istnieniu oryginału o odwzorowanej w niej treści, niezbędne jest oświadczenie o istnieniu dokumentu o treści i formie odwzorowanej kserokopią. Takim oświadczeniem będzie umieszczenie na kserokopii i zaopatrzone podpisem poświadczenie zgodności kserokopii z oryginałem. Dopiero wtedy można uznać kserokopię za dokument świadczący o istnieniu oryginału o treści i formie w niej odwzorowanej(vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6 maja 2015 III AUa 298/14).

Także Sąd Apelacyjny w B. wyrokiem z dnia 18 czerwca 2014r. w sprawie I ACa 182/14 stwierdził, że kserokopia dokumentu nie może być uznana za dokument prywatny, jeśli jest niepoświadczona za zgodność z oryginałem przez osobę do tego uprawnioną.

Po wydaniu przez sąd w przedmiotowej sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wszystkie trzy pozwane złożyły sprzeciw, w którym wnosili o oddalenie powództwa, twierdząc, że powódka nie udowodniła istnienia roszczenia, gdyż na podstawie przedłożonego materiału dowodowego nie sposób uznać, aby powódka udowodniła zarówno zawarcie umowy pożyczki przez poprzednika prawnego jak również aby udowodniła swoje następstwo prawne. Pozwane poddały pod wątpliwość istnienie legitymacji czynnej po stronie powodowej.

Pomimo takiego zarzutu strona powodowa nie przedłożyła dowodów potwierdzających fakt zawarcia przez K. S. umowy z poprzednikiem prawnym powoda, ani też dowodów potwierdzających zawarcie umowy cesji wierzytelności. Złożone do akt sprawy kserokopie nie stanowią takiego dowodu – o czym mowa wyżej. Także po otrzymaniu odpisu sprzeciwu od nakazu zapłaty, w którym to sprzeciwie pozwane podnosiły zarzut nieudowodnienia roszczenia, powódka nie złożyła wniosków dowodowych, które świadczyłyby o zawarciu w/w umów (pożyczki i przelewu wierzytelności).

W ocenie Sądu Okręgowego - wbrew twierdzeniom Sądu I instancji - powódka nie udowodniła faktu zawarcia umowy pożyczki z K. S. – nie przedłożyła do akt sprawy dokumentu prywatnego w postaci takiej umowy lub też poświadczonej za zgodność z oryginałem kserokopii takiej umowy. Złożona do akt, niepotwierdzona kserokopia umowy w sytuacji kwestionowania przez pozwane w sprzeciwie faktu zawarcia umowy nie stanowi żadnego dowodu na te okoliczności. Nie można też zaakceptować stanowiska Sądu Rejonowego z którego wynika, że skoro pełnomocnik pozwanych dopiero na rozprawie podniósł zarzut dotyczący tego, że kserokopia umowy pożyczki jest niepoświadczona za zgodność z oryginałem to zarzut ten uznać należy za spóźniony w świetle art. 503 § 1 k.p.c.

Zauważyć bowiem należy, że pozwane już w sprzeciwie od nakazu zapłaty kwestionowały okoliczność zawarcia przez ich poprzednika prawnego umowy pożyczki a w aktach sprawy brak było dokumentu potwierdzającego tę okoliczność (gdyż dołączona do pozwu kserokopia nie spełniała wymogu dokumentu prywatnego), rzeczą więc powoda w tym momencie było powołanie się na taki dokument – oryginał umowy lub poświadczoną za zgodność z oryginałem jego kserokopię - aby sąd orzekający w sprawie dysponował odpowiednim materiałem dowodowym przesądzającym o zasadności żądania. W przedmiotowej zaś sprawie, Sąd Rejonowy naruszając przepis art. 245 k.p.c. dopuścił dowód z dokumentów k. 17-20, 21-23, 24, 25-27, 28-33, 34-35, które de facto nie były, ani dokumentami prywatnymi, ani też dokumentami urzędowymi i w oparciu o w/w dokumenty przesądził o zasadności żądania.

Zasadnie zatem apelujące zarzucają sądowi I instancji naruszenia art. 207 § 6 k.p.c. poprzez uznanie stanowiska pozwanych złożonego na rozprawie w dniu 18 września 2015r. jako sprokludowanego. Zdaniem Sądu Okręgowego skuteczny zarzut dotyczący kwestionowania przez pozwane zawarcia umowy pożyczki i zawarcia umowy cesji zawarty były już w ich sprzeciwach a zarzut ten nie musiał polegać na wskazaniu powodowi, że dołączone do akt sprawy kserokopie dokumentów nie zostały poświadczone za zgodność z oryginałem wobec czego nie mogą stanowić dowodu w sprawie.

Mając na uwadze powyższe, uznając apelacje pozwanych za zasadne na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zaskarżony wyrok w punkcie(...)w ten sposób, że oddalono powództwo, a w punkcie (...) w ten sposób, że zasądzono od powoda na rzecz pozwanych kwoty po 600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu – na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 i 108 k.p.c. w zw. z § 6 ust. 3 i § 12 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Na koszty te składają się kwoty po 158 zł tytułem opłaty od apelacji od każdej pozwanej oraz kwoty po 300 zł tytułem wynagrodzenia fachowego pełnomocnika pozwanych.